

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
Хмельницький інститут соціальних технологій
Кафедра фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Хмельницького інституту
соціальних технологій
Університету „Україна”

_____ Михайло ЧАЙКОВСЬКИЙ

„01”

09

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 2.5 Клінічна реабілітаційна неврологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Фізична терапія, ерготерапія

(назва освітньої програми)

освітнього рівня магістр

(назва освітнього рівня)

галузь знань 22 Охорона здоров'я

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) 227 Терапія та реабілітація

(шифр і назва спеціальності(тей))

Спеціалізація(ї) 227.1 Фізична терапія

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж Хмельницький інститут соціальних технологій

(назва навчально-виховного підрозділу)

Обсяг, кредитів: 120/4

Форма підсумкового контролю: екзамен

Хмельницький 2023 рік

Робоча програма: Клінічна реабілітаційна неврологія
(назва навчальної дисципліни)

для студентів за галуззю знань 22 Охорона здоров'я
спеціальністю 227 Терапія та реабілітація

„01” вересня 2023 року – 32с.

Розробники:

Крупа Валентина Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту
Хмельницького інституту соціальних технологій
(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Викладачі:

Крупа Валентина Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту
Хмельницького інституту соціальних технологій
(вказати всіх викладачів, які працюють за даною програмою, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Протокол від „01” вересня 2023 року № 1

Завідувач кафедри
фізичної терапії, ерготерапії,
фізичної культури і спорту

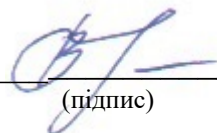
Людмила КРАВЧУК
(власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

„01” вересня 2023 року

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
(керівником проектної групи) Фізична терапія, ерготерапія
(назва освітньої програми)

„01” вересня 2023 року

Гарант освітньо-професійної
програми (керівник проектної групи)

Валентина КРУПА
(власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	2023/2023	20___/20___	20___/20___	20___/20___
Дата засідання кафедри	01.09.2023 р.			
№ протоколу	№1			
Підпис завідувача кафедри				

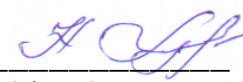
Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <https://vo.uu.edu.ua/> за адресою:
<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=20715>

(вказати адресу)

Робочу програму перевірено

„01” вересня 2023 року

Заступник директора
з освітньої діяльності
Хмельницького інституту
соціальних технологій

(підпис)

Наталія ЛУЦКЕВИЧ
(власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

ЗМІСТ

1.	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2.	МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3.	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	6
4.	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	11
4.1.	Анотація дисципліни.....	11
4.2.	Структура навчальної дисципліни.....	13
4.2.1.	<i>Тематичний план.....</i>	13
4.2.2.	<i>Навчально-методична картка дисципліни.....</i>	14
4.3.	Форми організації занять.....	15
4.3.1.	<i>Теми практичних занять.....</i>	15
4.3.2.	<i>Індивідуальні завдання .....</i>	15
4.3.3.	<i>Індивідуальна навчально-дослідна робота.....</i>	16
4.3.4.	<i>Теми самостійної роботи студентів .....</i>	18
5.	МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	19
5.1.	Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.	19
5.2.	Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.....	20
5.3.	Інклюзивні методи навчання.....	21
6.	СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	21
6.1.	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.....	22
6.2.	Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру.....	23
6.3.	Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS.....	24
6.4.	Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS	24
6.5.	Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS.	24
6.6.	Розподіл балів, які отримують студенти.....	25
6.7.	Орієнтовний перелік питань до екзамену.....	25
7.	МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	27
7.1.	Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю.....	27
7.2.	Глосарій (термінологічний словник).....	28
7.3.	Рекомендована література.....	30
7.4.	Інформаційні ресурси.....	31
8.	МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	31

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Загальний обсяг кредитів – 4	Галузь знань 22 Охорона здоров'я	Вид дисципліни обов'язкова
	Спеціальність 227 Терапія та реабілітація	Цикл підготовки професійний
Модулів – 1	Спеціалізація 227.1 Фізична терапія	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: Українська	Семестр
Загальний обсяг годин – 120		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: Магістр	Лекції
		10 год.
		Практичні, семінарські
		20 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		90
		Вид семестрового контролю: екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 25 % аудиторних занять, 75 % самостійної роботи;

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та спеціальних компетенцій, зокрема: теоретичних знань, щодо етіології, патогенезу, методів консервативного та оперативного лікування, фізіотерапевтичного обстеження, розробки програм реабілітації в нейрореабілітології; трактування та аналіз взаємозв'язків отриманих даних з метою визначення системи ураження та постановки реабілітаційного діагнозу.

Завдання:

- дати теоретичні знання про основні нозології та методи фізичної терапії при ураженнях нервової системи;
- створити уявлення про сучасний стан захворюваності нервової системи, про показання та протипоказання до застосування різних методів фізичної терапії при цих захворюваннях;
- дати змогу майбутнім фахівцям опанувати практичними навичками з методів фізичної терапії при захворюваннях нервової системи;
- підготувати професійно та морально-психологічно до діяльності в лікувальних закладах в умовах конкуренції;
- активізація самостійної пізнавальної діяльності студентів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

Походження нейрореабілітації; відмінності нейрореабілітації від неврології; завдання та об'єкт нейрореабілітації; основні етапи планування та проведення нейрореабілітації; стадії вироблення та закріплення тимчасової та постійної адаптації; принципи втручання в нейрореабілітації; поняття адаптації як однієї з головних складових нейрореабілітації.

Основні підходи нейрореабілітації; методики визначення складової та ступеня ураження нервової системи пацієнтів; шкали, що використовуються для оцінки ступеня ураження нервової системи у пацієнтів; патогенез, клініку, етіологію захворювань; поняття про фізичний розвиток залежно від віку та методики нейрореабілітації, які при цьому використовуються.

Особливості захворювань нервової системи; клінічні прояви порушень з боку нервової системи; показання та протипоказання до проведення нейрореабілітації для хворих з неврологічними захворюваннями; методики оцінювання здібностей пацієнтів із порушеннями з боку руху; принципи при підборі методів впливу; застереження при проведенні заняттєвої терапії; основні допоміжні засоби та інвентар, що використовуються при проведенні нейрореабілітації; засоби пересування, які рекомендують при порушенні здатності до самостійного пересування; методики навчання продуктивній

діяльності; методики навчання лікуванню положенням, правильному руху, інтегративні інтелектуальні методики.

Захворювання периферичної нервової системи; порушення, які виникають внаслідок змін з боку периферичної нервової системи; завдання заняттєвої терапії для пацієнтів неврологічного профілю; методики визначення наявних порушень; особливості складання плану та заходів з нейрореабілітації; способи компенсації втраченої чутливості; способи та методи покращення рухової функції; особливості раннього періоду перенавчання; особливості пізнього періоду перенавчання; способи ідентифікації сенсорної функції. Лікувальні заходи при рухових порушеннях; завдання, які необхідно вирішити при лікуванні рухових порушень; компенсаторна терапія при рухових порушеннях; оцінка стану пацієнтів з руховими порушеннями; методи нормалізації тону м'язів; заходи для попередження зменшення амплітуди рухів; заходи для збільшення об'єму пасивних рухів; заходи для збільшення сили м'язів; класифікацію відновних вправ; заходи для підтримки тону м'язів та амплітуди рухів у суглобах; заходи для попередження втоми м'язів та суглобів; поняття про больові відчуття. Заходи нейрореабілітації при обмеженні самообслуговування у геріатричних осіб; заходи, що полегшують догляд за собою; причини порушення здатності по догляду за собою; рекомендації по догляду за собою для геріатричних хворих; допоміжний інвентар по догляду за собою; заходи допомоги пацієнтам під час купання, використання туалету, прийому їжі; заходи, що полегшують вдягання при дисфункціях верхніх кінцівок; програми для попередження падіння осіб старечого віку; організацію дозвілля осіб старечого віку при неврологічних захворюваннях;

Особливості функціонування організму дитини; особливості роботи фізичного терапевта з ураженнями нервової системи у дітьми; методи оцінювання розвитку дитини; основні рефлекси; клінічні прояви та етіологія аутизму; особливості побудови занять з дітьми; допоміжний інвентар при роботі з дітьми; методи заохочення та вироблення мотивації; особливості роботи з батьками хворої дитини; розвиток дрібної моторики у дітей; методики збільшення сили м'язів у дітей; прояви порушення сенсорної інтеграції.

Допоміжні засоби для пересування хворих з дегенеративними ураженнями нервової системи; принципи підбору крісла-коляски; особливості положення пацієнта у кріслі-колясці; особливості положення сидячі для пацієнтів з ураженням екстрапірамідної системи; особливості положення сидячі для пацієнтів з травмами спинного мозку; завдання, які вирішуються при наданні пацієнту положення сидячі; перехід з одного положення в інше; заходи для попередження появи пролежнів.

ВМІТИ:

Оцінювати стан пацієнта перед проведенням нейрореабілітації беручи до уваги чинники, що можуть заважати і допомагати у реабілітації та вплив навколишнього середовища.

Скласти план занять з фізичної терапії у хворих з ураженням нервової системи та визначати очікуваний результат впливу, етапи проведення занять, використання спеціальних прийомів, способів та методів. Правильно підбирати необхідні шкали, опитувальники, методи спостереження для оцінки обмежень в окупаційній діяльності пацієнтів з різними нозологіями.

Забезпечити закріплення отриманих вмій, знань та навичок. Мотивувати та заохотити пацієнтів до занять, особливо хворих у яких основна патологія супроводжується психічними порушеннями. Підбирати спеціальні методи оцінювання для визначення фізичного та психологічного стану людини.

Облаштовувати навколишнє середовище пацієнтів для полегшення їх соціального життя (вдома, на роботі).

Працювати спільно з мультидисциплінарною командою.

Індивідуально планувати заходи щодо відновлення трудового та соціального життя пацієнтів. Правильно підбирати інвентар для проведення фізичної терапії у неврологічних хворих залежно вік віку та наявних порушень.

Підбирати та навчити пацієнтів користуватися допоміжними засобами для пересування та засобами, що полегшують виконання рухових дій.

Рядок дисципліни в „Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми”

	ЗК 01	ЗК 02	ЗК 03	ЗК 04	ЗК 05	ЗК 06	ЗК 07	ЗК 08	СК 01	СК 02	СК 03	СК 04	СК 05	СК 06	СКфг 01	СКфг 02	СКфг 03	СКфг 04	СКфг 05	СКфг 06	СКфг 07	СКфг 08	СКфг 09
ОК 2.3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, узагальнення, аналізу, синтезу та оцінювання отриманої інформації, необхідної для професійної діяльності фізичного терапевта.

ЗК 02. Здатність до пошуку, отримання, оброблення та аналізу надійної, достовірної та науково обґрунтованої інформації, необхідної для професійної діяльності фізичного терапевта, з різних джерел з використанням інформаційних і комунікаційних технологій, в тому числі іноземною мовою.

ЗК 03. Здатність до представлення своєї професійної діяльності, адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 04. Здатність виявляти та обирати методи для комплексного підходу до розв’язання проблем та прийняття рішень.

ЗК 05. Здатність генерувати нові ідеї, брати участь в освітніх, наукових та інноваційних проектах і приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 06. Здатність мотивувати людей рухатися до спільної мети, керувати, здійснювати професійну комунікацію, вільно спілкуватися державною мовою усно і письмово.

ЗК 07. Здатність виконувати професійну діяльність із дотриманням вимог техніки безпеки та охорони праці та працювати автономно.

ЗК 08. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт на основі етичних міркувань, принципів і цінностей фізичного терапевта.

СК 01. Здатність визначати проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної, духовної сфер, обмеження заняттєвої участі пацієнта відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ).

СК 02. Здатність клінічно мислити, планувати терапію, застосовувати науково обґрунтовані засоби та методи доказової практики (Evidence-based practice), аналізувати та інтерпретувати результати, вносити корективи до розробленої програми фізичної терапії чи компонентів індивідуального реабілітаційного плану.

СК 03. Здатність ефективно спілкуватися із пацієнтом/клієнтом, його родиною й опікунами, формувати розуміння власних потреб пацієнта та шукати шляхи їх реалізації, розробляти та впроваджувати домашню програму терапії.

СК 04. Здатність до роботи в реабілітаційній команді та міжособистісної взаємодії із представниками інших професійних груп різного рівня.

СК 05. Здатність надавати першу медичну (долікарську) допомогу за умов надзвичайних ситуацій та військових дій, розуміти основи тактичної медицини.

СК 06. Здатність розв'язувати професійні завдання у сфері фізичної терапії, з урахуванням стану здоров'я представників різних верств населення, у тому числі осіб із інвалідністю.

СКфт 01. Здатність розуміти клінічний та реабілітаційний діагноз пацієнта/клієнта, перебіг захворювання і тактику лікування.

СКфт 02. Здатність обстежувати осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп зі складною прогресуючою та мультисистемною патологією за допомогою стандартизованих та нестандартизованих інструментів оцінювання, визначати фізичний розвиток та фізичний стан.

СКфт 03. Здатність прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії.

СКфт 04. Здатність проводити фізичну терапію осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп при складних прогресуючих та мультисистемних порушеннях.

СКфт 05. Здатність планувати та контролювати тривалість та інтенсивність терапевтичних заходів для забезпечення їх відповідності стану здоров'я, функціональним можливостям пацієнта/клієнта та цілям фізичної терапії.

СКфт 06. Здатність провадити наукову діяльність у сфері фізичної терапії.

СКфт 07. Здатність здійснювати викладацьку діяльність (зокрема, як керівник/методист/супервізор клінічних практик).

СКфт 08. Здатність управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів у фізичній терапії, керувати роботою асистентів, помічників та волонтерів.

СКфт 09. Здатність провадити підприємницьку діяльність у фізичній терапії.

**Список забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми**

	ПРфт 01	ПРфт 02	ПРфт 03	ПРфт 04	ПРфт 05	ПРфт 06	ПРфт 07	ПРфт 08	ПРфт 09	ПРфт 10	ПРфт 11	ПРфт 12	ПРфт 13	ПРфт 14	ПРфт 15	ПРфт 17	ПРфт 19
ОК 2.3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

ПРфт 01. Застосовувати біопсихосоціальну модель обмежень життєдіяльності у професійній діяльності, аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.

ПРфт 02. Уміти вибирати й аналізувати інформацію про стан пацієнта.

ПРфт 03. Проводити фізичну терапію пацієнтів/клієнтів різного віку зі складними патологічними процесами та порушеннями.

ПРфт 04. Оцінювати, обговорювати та застосовувати результати наукових досліджень у клінічній, науковій, освітній та адміністративній діяльності.

ПРфт 05. Проводити опитування пацієнта/клієнта для визначення порушень функції, активності та участі.

ПРфт 06. Визначати рівень психомоторного та фізичного розвитку людини, її фізичний стан, виконувати об'єктивне обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій і мультисистемній патології, використовуючи відповідний інструментарій.

ПРфт 07. Спілкуватися з пацієнтом/клієнтом для визначення його потреб та очікувань щодо його рухової активності та результатів фізичної терапії.

ПРфт 08. Прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій і мультисистемній патології.

ПРфт 09. Встановлювати цілі втручання.

ПРфт 10. Створювати (планувати) програму фізичної терапії окремо або як частину індивідуального реабілітаційного плану.

ПРфт 11. Реалізовувати програми фізичної терапії окремо або як частину індивідуального реабілітаційного плану відповідно до наявних ресурсів і оточення.

ПРфт 12. Здійснювати етапний, поточний та оперативний контроль стану пацієнта/клієнта, аналізувати результати виконання програми фізичної терапії.

ПРфт 13. Коректувати хід виконання програми фізичної терапії на основі аналізу запланованих та досягнутих результатів.

ПРфт 14. Проводити самостійну практичну діяльність.

ПРфт 15. Розробляти та викладати спеціалізовані навчальні дисципліни у закладах вищої освіти, брати участь в реалізації освітніх програм як клінічний керівник/методист/супервізор навчальних практик.

ПРфт 17. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження у сфері фізичної терапії, висувати і перевіряти гіпотези, обирати методики та інструменти досліджень, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки.

ПРфт 19. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах в умовах військового часу; вибирати методи та засоби збереження життя.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1.

Нейрореабілітація.

Тема 1. Загальні питання реабілітації при захворюваннях нервової системи.

Нейропластичність – як підстава для відновлення порушених функцій нервової системи. Базові принципи реабілітації неврологічних хворих. Соціальні наслідки захворювань нервової системи. Структура та функції нервової системи.

Тема 2. Принципи оцінювання та вимірювання стану неврологічних хворих та результатів реабілітаційного втручання.

Шкали для оцінки ступеня парезів, оцінка спастичності, оцінка чутливих порушень, функції підтримки вертикальної пози, функції ходи.

Тема 3. Реабілітація після гострого судинного ураження головного мозку та реабілітація після травматичного ураження головного мозку.

Основні неврологічні (психоневрологічні) симптоми. Основні задачі реабілітації. Етапи відновлення втрачених функцій, періоди реабілітації. Профілактика ускладнень гострого і відновного періодів. Класифікація ЧМТ, оцінка важкості стану хворого. Реабілітація хворого з легкою ЧМТ. Реабілітація хворого з ЧМТ середнього ступеня. Реабілітація хворого з важкою ЧМТ. Реабілітаційні заходи на вихід хворого з коми. Посттравматичний вегетативний стан.

Тема 4. Реабілітація після ураження спинного мозку травматичного та судинного генезу.

Епідеміологія хребцево-спинальної травми, клінічні форми та періоди відновлення. Судинне ураження спинного мозку, причини, рівні ураження хребта. Особливості проведення реабілітації при ураженні спинного мозку, профілактика та лікування ускладнень.

Змістовий модуль 2.

Особливості використання методів обстеження в фізичній терапії залежно від нозологічної приналежності пацієнта та його діагнозу.

Тема 5. Реабілітація під час ураження екстрапірамідної системи.

Хвороба Паркінсона та паркінсонічний синдром. Захворювання які маніфестуються паркінсонічним синдромом. Фізична реабілітація при синдромі Паркінсона. Лікувальна гімнастика при синдромі Паркінсона. Лікувальний масаж та фізіотерапія при синдромі Паркінсона.

Емоційно-вольові та когнітивні порушення при хворобі Паркінсона та паркінсонізмі.

Тема 6. Реабілітація під час периферичного ураження нервової системи; неврити, поліневропатії.

Вертеброгенні ураження нервової системи. Компресійні синдроми. Дорсалгії та м'язово-фасціальні синдроми. Реабілітація хворих з вертеброгенними та м'язово-фасціальні синдроми. Фізіотерапія. Використання мануальної терапії в реабілітації вертеброгенних хворих. Використання лікувальної гімнастики при вертеброгенних ураженнях. Реабілітація при поліневропатії.

Тема 7. Центральний та периферичний парез.

Різниця між центральним та периферичним парезами з точки зору нейрофізіології. Спастичність та боротьба з ним. Особливості реабілітації хворих з центральними парезами. Методики, які використовуються, на різних етапах реабілітації спастичного парезу. Особливості реабілітації хворих з в'ялими парезами, застосування ортезів під час реабілітації хворих з периферичними парезами.

Тема 8. Реабілітація при порушенні статички, координації та ходи.

Порушення стійкості вертикальної пози. Реабілітація хворих з порушенням стійкості. Особливості реабілітації при порушенні ходи, фактори відновлення ходи. Особливості порушення координації та реабілітація хворих з порушенням координації. Реабілітація хворих з порушення вестибулярного апарата.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передус цій дисципліні: анатомія людини, фізіологія людини, вікова анатомія та фізіологія людини, основи клінічної патології, терапевтичні вправи, лікувальний масаж, фізіотерапія.

Міжпредметні зв'язки: Методи обстеження та контролю у фізичній терапії, Фізична терапія при захворюваннях внутрішніх органів (серцево-судинної системи, дихальної системи, органів травлення, хірургічних захворюваннях), фізична терапія в акушерстві, гінекології та педіатрії, Фізична терапія при травмі та політравмі, захворюваннях опорно-рухового апарату, Фізична терапія при бойових травмах та ушкодженнях, Організація мультидисциплінарної командної роботи.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт							Форми та методи контролю знань
	Усього	аудиторна у тому числі				інд	с.р.	
		л	сем	пр	лаб			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Нейрореабілітація								
Тема 1. Загальні питання реабілітації при захворюваннях нервової системи.	14	1	–	2	–	–	11	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 2. Принципи оцінювання та вимірювання стану неврологічних хворих та результатів реабілітаційного втручання.	14	1	-	2	–	–	11	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 3. Реабілітація після гострого судинного ураження головного мозку та реабілітація після травматичного ураження головного мозку.	14	1	-	2	–	–	11	АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації ІР: складання кросворду за основними термінами теми
Тема 4. Реабілітація після ураження спинного мозку травматичного та судинного генезу.	14	1	-	2	–	–	11	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання
Модульний контроль	2	–	–	-	–	2	–	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 1	58	4	-	8	–	2	44	
Змістовий модуль 2. Особливості використання методів обстеження в фізичній терапії залежно від нозологічної приналежності пацієнта та його діагнозу.								
Тема 5. Реабілітація під час ураження екстрапірамідної системи.	14	2	–	2	–	–	10	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 6. Реабілітація під час периферичного ураження нервової системи; неврити, поліневропатії.	14	2	–	2	–	–	10	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема7. Центральний та периферичний парез.	14	1	–	4	–	–	9	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення навчального заняття з використанням тренінгових технологій
Тема 8. Реабілітація при порушенні статики, координації та ходи.	14	1	–	4	–	–	9	АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації
Модульний контроль	2	–	–	–	–	2	–	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 2	58	6		12	–	2	38	
Усього годин	116	10		20	–	4	82	
ІНДЗ	4	–		–	–	4	–	ІНДЗ: реферат
Усього годин	120	10		20	–	8	82	

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Тематики практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальні питання реабілітації при захворюваннях нервової системи	2
2	Тема 2. Принципи оцінювання та вимірювання стану неврологічних хворих та результатів реабілітаційного втручання.	2
3	Тема 3. Реабілітація після гострого судинного ураження головного мозку та реабілітація після травматичного ураження головного мозку.	2
4	Тема 4. Реабілітація після ураження спинного мозку травматичного та судинного генезу.	2
5	Тема 5. Реабілітація під час ураження екстрапірамідної системи.	2
6	Тема 6. Реабілітація під час периферичного ураження нервової системи; неврити, поліневропатії	2
7	Тема 7. Центральний та периферичний парез	4
8	Тема 8. Реабілітація при порушенні статичності, координації та ходи.	4
Разом		20

4.3.2. Індивідуальні завдання

1. Нейропластичність – основа відновлення функцій нервової системи.
2. Базові принципи реабілітації неврологічних хворих.
3. Соціально-психологічна та побутова реабілітація неврологічних хворих.
4. Шкали та тест для оцінювання тяжкості парезу.
5. Механізми адаптації хворих з неврологічними захворюваннями.
6. Реабілітація в ранньому періоді після гострої мозкової катастрофи.
7. Реабілітація у віддаленому періоді після гострої мозкової катастрофи.
8. Шкали та тест для визначення ступеня втрати чутливості.
9. Класифікація ЧМТ, оцінка тяжкості стану хворого, прогноз на відновлення.
10. Допоміжні прості засоби для реабілітації неврологічних хворих.
11. Допоміжні високотехнологічні засоби для реабілітації неврологічних хворих.
12. Профілактика ускладнень після хребцево-спинальної травми.
13. Реабілітаційні заходи при спастичності у хворих на розсіяний склероз.
14. Фізична реабілітація хворих з хворобою Паркінсона.
15. Фізична реабілітація хворих з дисково-генною радикулопатією у грудному відділі.
16. Захворювання, при яких розвивається периферичний парез.
17. Центральний больовий синдром і теорії його формування.
18. Види порушень мови та фактори, які впливають на її відновлення.
19. Особливості реабілітації хворих на Дитячий церебральний параліч.
20. Планування індивідуальної програми реабілітації хворого на полінейропатію
21. Реабілітація хворих з нейрогенною дисфагією.
22. Нейропсихопатологічні синдроми.
23. Когнітивні порушення і деменція як фактори, які погіршують реабілітацію
24. Загальні принципи нейропсихологічної реабілітації.

25. Реабілітація при немовних порушеннях вищих психічних функцій.
26. Причини нейрогенних дисфункції тазових органів.
27. Вдосконалення організаційних основ нейрореабілітації.

4.3.3. Індивідуальна навчально-дослідна робота

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДР прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- складання ситуаційних завдань із різних тем курсу (**4 бали**);
- огляд літератури з конкретної тематики (**4 бали**);
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**4 бали**);
- Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу (**10 балів**);
- Участь у науковій студентській конференції (**4 бали**);
- дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**4 бали**).
- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **12 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Нейропластичність – основа відновлення функцій нервової системи.
2. Базові принципи реабілітації неврологічних хворих.
3. Соціально-психологічна та побутова реабілітація неврологічних хворих.
4. Шкали та тест для оцінювання тяжкості парезу.
5. Механізми адаптації хворих з неврологічними захворюваннями.
6. Реабілітація в ранньому періоді після гострої мозкової катастрофи.
7. Реабілітація у віддаленому періоді після гострої мозкової катастрофи.
8. Шкали та тест для визначення ступеня втрати чутливості.

9. Класифікація ЧМТ, оцінка тяжкості стану хворого, прогноз на відновлення.
10. Допоміжні прості засоби для реабілітації неврологічних хворих.
11. Допоміжні високотехнологічні засоби для реабілітації неврологічних хворих.
12. Профілактика ускладнень після хребцево-спинальної травми.
13. Реабілітаційні заходи при спастичності у хворих на розсіяний склероз.
14. Фізична реабілітація хворих з хворобою Паркінсона.
15. Фізична реабілітація хворих з диско генною радикулопатією у грудному відділі.
16. Захворювання, при яких розвивається периферичний парез.
17. Центральний больовий синдром і теорії його формування.
18. Види порушень мови та фактори, які впливають на її відновлення.
19. Особливості реабілітації хворих на Дитячий церебральних параліч.
20. Планування індивідуальної програми реабілітації хворого на полінейропатію
21. Реабілітація хворих з нейрогенною дисфагією.
22. Нейропсихопатологічні синдроми.
23. Когнітивні порушення і деменція як фактори, які погіршують реабілітацію
24. Загальні принципи нейропсихологічної реабілітації.
25. Реабілітація при немовних порушеннях вищих психічних функціях.
26. Причини нейрогенних дисфункції тазових органів.
27. Вдосконалення організаційних основ нейрореабілітації.

**Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)**

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	3 бали
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	1 бал
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	1 бал
Разом		12 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 12-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
9 – 12	відмінно	5	A	відмінно
7– 8	добре	4	BC	добре
5 – 6	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 4	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.4. Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні питання реабілітації при захворюваннях нервової системи	11
2	Принципи оцінювання та вимірювання стану неврологічних хворих та результатів реабілітаційного втручання.	11
3	Реабілітація після гострого судинного ураження головного мозку та реабілітація після травматичного ураження головного мозку.	11
4	Реабілітація після ураження спинного мозку травматичного та судинного генезу.	11
Підсумкова		2
5	Реабілітація під час ураження екстрапірамідної системи.	10
6	Реабілітація під час периферичного ураження нервової системи; неврити, поліневропатії	10
7	Центральний та периферичний парез	9
8	Реабілітація при порушенні статики, координації та ходи.	9
Підсумкова		2
9	ІНДЗ	4
Разом		90

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Нейрореабілітація			
Тема 1 Загальні питання реабілітації при захворюваннях нервової системи (11 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	I-II
Тема 2. Принципи оцінювання та вимірювання стану неврологічних хворих та результатів реабілітаційного втручання. (11 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	III-IV
Тема 3. Реабілітація після гострого судинного ураження головного мозку та реабілітація після травматичного ураження головного мозку. (11 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	V
Тема 4. Реабілітація після ураження спинного мозку травматичного та	завдання до самостійної роботи, індивідуальне заняття	2	VI

судинного генезу. (11 год.)			
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	5	VII
Всього: 46 год.	Всього: 13 балів		
Змістовий модуль 2.			
Фізична терапія при поєднаній, комбінованій, та множинній політравмі.			
Тема 5. Реабілітація під час ураження екстрапірамідної системи. (10 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	VIII-IX
Тема 6. Реабілітація під час периферичного ураження нервової системи; неврити, поліневропатії (10 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	X-XI
Тема 7. Центральний та периферичний парез (9 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	XII
Тема 8. Реабілітація при порушенні статики, координації та ходи. (9 год.)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	XIII
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.)	Тестування	5	XIV
Всього: 40 год.	Всього: 13 балів		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 4 год.	Реферат	12	XV
Разом: 90 год.	Разом: 38 балів		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації:

індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення:

репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю:

під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей студентів та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення студентів, коли при читанні лекції перед студентами формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції студентам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають студентам у вирішенні поставленої проблеми.

В ході практичних занять застосовуються наступні методи: вправи, лабораторні і практичні роботи.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни „**Клінічна реабілітаційна неврологія**” застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає студентів до самовдосконалення.

2 Метод опори на життєвий досвід студентів – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду студентів – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3. Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4. Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліді).

5. Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти студенту, бути впевненим у його силах та здібностях.

6. Метод пізнавальних ігор:

-*ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

-*рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

- *симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Виключаються методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод „вибуху”, метод природних наслідків і трудовий метод.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна „Клінічна реабілітаційна неврологія” оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 2 змістових модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”, подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамени;
- комплексні іспити;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
„відмінно”	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
„добре”	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
„задовільно”	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
„незадовільно”	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов’язкові					
1.1. Відвідування лекцій	1	4	4	4	4
1.2. Робота на практичному занятті	2	3	6	4	8
1.4. Виконання завдань для самостійної роботи	2	4	8	4	8
1.5. Виконання модульної роботи	5	1	5	1	5
Разом			23		25
Максимальна кількість балів за обов’язкові види роботи: 48					
II. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання (за вибором студента не більше 12 балів)					
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу					4
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики					4
2.3. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки					4
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу					10
2.5. Участь у науковій студентській конференції					4
2.6. Дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе					6
2.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)					12
Разом					12
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 12					
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60					

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 60-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	відмінно	5	A	відмінно
45 – 53	добре	4	BC	добре
36 – 44	задовільно	3	DE	задовільно
21 – 35	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 20		2	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 40-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	відмінно	5	A	відмінно
30 – 35	добре	4	BC	добре
24 – 29	задовільно	3	DE	задовільно
14 – 23	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 13		2	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Екзамен		
90 – 100	відмінно	5	A	відмінно
82 – 89	добре	4	B	добре (дуже добре)
75 – 81	добре	4	C	добре
64 – 74	задовільно	3	D	задовільно
60 – 63	задовільно	3	E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.6. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	МК 1	T5	T6	T7	T8	МК 2	ІНДЗ	не більше 40	не більше 100
3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	12		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

МК – модульний контроль

6.7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Нейропластичність – як підстава для відновлення порушених функцій нервової системи.
2. Базові принципи реабілітації неврологічних хворих. Соціальні наслідки захворювань нервової системи.
3. Структура та функції нервової системи.
4. Шкали для оцінки ступеня парезів, оцінка спастичності, оцінка чутливих порушень, функції підтримки вертикальної пози, функції ходи.
5. Основні неврологічні (психоневрологічні) симптоми.
6. Основні задачі реабілітації. Етапи відновлення втрачених функцій, періоди реабілітації.
7. Профілактика ускладнень гострого і відновного періодів.
8. Класифікація ЧМТ, оцінка важкості стану хворого.
9. Реабілітація хворого з легкою ЧМТ.
10. Реабілітація хворого з ЧМТ середнього ступеня.
11. Реабілітація хворого з важкою ЧМТ.
12. Реабілітаційні заходи на вихід хворого з коми.
13. Посттравматичний вегетативний стан.
14. Епідеміологія хребцево-спинальної травми, клінічні форми та періоди відновлення.
15. Судинне ураження спинного мозку, причини, рівні ураження хребта.
16. Особливості проведення реабілітації при ураженні спинного мозку, профілактика та лікування ускладнень.
17. Хвороба Паркінсона та паркінсонічний синдром.
18. Захворювання які маніфестуються паркінсонічним синдромом.
19. Фізична реабілітація при синдромі Паркінсона.
20. Лікувальна гімнастика при синдромі Паркінсона.
21. Лікувальний масаж та фізіотерапія при синдромі Паркінсона.
22. Емоційно-вольові та когнітивні порушення при хворобі Паркінсона та паркінсонізмі.
23. Вертеброгенні ураження нервової системи.
24. Компресійні синдроми.
25. Дорсалгії та м'язово-фасціальні синдроми.
26. Реабілітація хворих з вертеброгенними та м'язово-фасціальні синдроми.

27. Використання мануальної терапії в реабілітації вертеброгенних хворих.
28. Використання лікувальної гімнастики при вертеброгенних ураженнях..
29. Різниця між центральним та периферичним парезами з точки зору нейрофізіології.
30. Спастичність та боротьба з ним.
31. Особливості реабілітації хворих з центральними парезами.
32. Методики, які використовуються, на різних етапах реабілітації спастичного парезу.
33. Особливості реабілітації хворих з в'ялими парезами, застосування ортезів під час реабілітації хворих з периферичними парезами.
34. порушення стійкості вертикальної пози.
35. Реабілітація хворих з порушенням стійкості.
36. Особливості реабілітації при порушенні ходи, фактори відновлення ходи.
37. Особливості порушення координації та реабілітація хворих з порушенням координації.
38. Реабілітація хворих з порушення вестибулярного апарата.

БІЛЕТИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна”
Хмельницький інститут соціальних технологій
 Кафедра фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Освітній ступінь: **Магістр**

Спеціальність: **227 Терапія та реабілітація**

Семестр: 1

Навчальна дисципліна: **Клінічна реабілітаційна неврологія**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Вертеброгенні ураження нервової системи.
2. Компресійні синдроми.
3. Дорсалгії та м'язово-фасціальні синдроми.

Затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Протокол № 1 від „01” вересня 2023 року.

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

Людмила Кравчук
 (власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Екзаменатор

_____

(підпис)

Валентина Крупа
 (власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Методичні розробки до практичних занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи студентів.
4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
5. Ілюстративні матеріали.
6. Глосарій по дисципліні.
7. Питання до модульного контролю.
8. Питання до екзамену.

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю

1. <http://clinic-dovgogo.com/index.php/book/itemlist/category/94-tests-scale-survey>
2. <https://med-ukraine.info/news/2019/reabilitaciya-pislya-travmi-spinnogo-mozku-698>
3. https://www.youtube.com/playlist?list=PLqbT1QQh-p6mQ-KXE3a_mifN3d0MI0E-m
4. <https://www.youtube.com/@user-gj5uj9vc4o>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=9KG1O8vMiqg>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=Y2zpwOrZjcg>

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей студентів з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для студентів із проблемами слуху і порушеннями опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

7.2. Глосарій (термінологічний словник)

Анамнез (від грец. *ἀνάμνησις* - спогад) - сукупність відомостей, отриманих при медичному обстеженні шляхом розпитування самого обстежуваного. Вивчення анамнезу, як і розпитування в цілому, не просто перелік питань і відповідей на них. Від стилю бесіди лікаря і хворого залежить психологічна сумісність, яка багато в чому визначає кінцеву мету - полегшення стану пацієнта.

Дистонічний тремор - спостерігається у хворих з генералізованою або фокальною дистонією і являє собою фокальний, асиметричний тремор; часто він виникає на тлі дистонічної пози і посилюється при спробі хворого чинити опір тонічному гіперкінезу, але зменшується під дією коригуючих жестів.

Дитячий церебральний параліч (англ. *cerebral palsy*, аббревіатура - ДЦП) - узагальнений термін для групи стійких непрогресуючих рухових синдромів (гіперкінези, атаксія, парези, паралічі), часто поєднаних з психічними та мовленнєвими порушеннями, рідше - епілептичними нападами, ліквородинамічними зрушеннями, патологією слуху, зору, органів і систем чи без них, які є наслідком органічного ураження центральної нервової системи (ЦНС) в пренатальному, інтранатальному та ранньому неонатальному періоді. Причинами виникнення церебрального паралічу є порушення розвитку мозку або пошкодження одного чи декількох його відділів, що контролюють м'язовий тонус і моторну активність (рухи).

Есенціальний тремор - це постуральний і кінетичний тремор, зазвичай найбільш виражений в руках, частіше двосторонній, хоча іноді буває асиметричним, є спадковим. Разом із руками нерідко втягуються голова, голосові зв'язки.

Мозочковий тремор - це переважно інтенційний тремор, але іноді, особливо при розсіяному склерозі, виникає і повільний постуральний тремор, що залучає тулуб і проксимальні відділи кінцівок, іноді голову.

Невропатичний тремор — це постурально-кінетичне тремтіння, нерідко виникає при поліневропатіях — спадковій моторно-сенсорній невропатії I типу (невральній аміотрофії Шарко-Марі-Тута), хронічній запальній дем'єлінізуючій полірадікулоневропатії, диспротеїнемічній поліневропатії, рідше при діабетичній, уремичній і порфірійній поліневропатіях.

Нейрореабілітація - комплексний медичний процес, який має на меті сприяти одужанню після захворювання чи травми нервової системи, а також мінімізувати або компенсувати будь-які функціональні зміни внаслідок цього.

Параплегія – порушення або втрата рухової та/або сенсорної функції в грудному, поперековому або крижовому (але не шийному) відділах спинного мозку. При параплегії втрачається функція верхніх кінцівок, а функція тулуба, нижніх кінцівок та тазових органів порушується залежно від рівня травми. Термін вживається для позначення травм кінського хвоста та конуса спинного мозку, але не для ушкоджень попереково-крижового сплетення або травми периферичних нервів поза хребтовим каналом.

Паркінсонічний тремор - це тремтіння спокою, слабшає при русі, але посилюється у спокої, при ходьбі та відволіканні уваги. Особливо характерний для хвороби Паркінсона, але може проявлятися і при інших захворюваннях, що проявляються синдромом паркінсонізму, наприклад багатосистемні атрофії. Особливо часто спостерігається в руках, іноді залучаються ноги, підборіддя, губи, але виключно рідко - голова. Часто буває асиметричним і може досить довго залишатися одностороннім.

Розсіяний склероз, або множинний склероз (МС, або лат. *encephalomyelitis disseminata*) - хронічне запальне захворювання центральної нервової системи, при якому власні імунні клітини організму хворого атакують мієлін, «ізолюючи оболонку», котра оточує нервові волокна.

Рубральний (мезенцефальний) тремор або тремор Холмса - це комбінація постурального і кінетичного тремору з тремором спокою («тремор тремором»). Цей вид тремору найчастіше виникає при ураженні середнього мозку, рідше - таламуса.

Тетраплегія – порушення або втрата рухової та/або сенсорної функції внаслідок пошкодження шийних сегментів спинного мозку. Тетраплегія призводить до порушення функцій верхніх та нижніх кінцівок, тулуба і тазових органів. До тетраплегії не відносять ушкодження плечового сплетення або периферичних нервів поза хребтовим каналом.

Травма спинного мозку - це пошкодження спинного мозку внаслідок зовнішнього механічного впливу, що викликає тимчасові або постійні зміни його функцій: втрату рухової функції та м'язової активності, порушення чутливості або вегетативних функцій в частинах тіла, що інервуються (функціонально обслуговуються) спинним мозком, зазвичай, нижче рівня травми. Травма може виникнути на будь-якому рівні спинного мозку і може викликати *повне пошкодження*, та цілковиту втрату відчуттів і функцій м'язів; або *неповне*, коли ще деякі нервові сигнали здатні пройти повз травмовану ділянку спинного мозку. Залежно від локалізації та тяжкості пошкодження симптоми різняться, від затерпlosti до паралічу та нетримання сечі. Довгострокові результати також варіантні — від повного одужання до постійної тетраплегії (квадриплегії) або параплегії.

Трémор (лат. *tremor* - тремтіння) - симптом, що характеризується такими проявами: а) швидкі, ритмічні, з частотою близько 10 Гц., рухи кінцівок або тулуба, викликані м'язовими скороченнями і пов'язані з тимчасовою затримкою корегуючої аферентної імпульсації, в силу чого реалізація руху та збереження пози відбувається за рахунок постійного підстроювання рухів до якогось середнього значення. При стомленні і сильних емоціях, а також при патології нервової системи тремор істотно посилюється. Зокрема, патологічний тремор (тремор спокою) спостерігається при хворобі Паркінсона. б) фіксаційні рухи очей, що володіють високою частотою і малою амплітудою.

Ушкодження мозку, нейротравма або мозкова травма - це руйнування або дегенерація клітин мозку. Ушкодження мозку може статися із багатьох

причин зовнішнього характеру. У загальному випадку, пошкодження мозку відноситься до значних, недискримінаційного пошкодження, викликаного травмою, в той час як селективне пошкодження нейронів хімічними речовинами називають нейротоксичністю.

Фізіологічний тремор — це переважно постуральний тремор, що з'являється в руках або іншій частині тіла (губи, шия тощо), зазвичай не відчувається людиною. Акцентований тремор може виникати на тлі тривоги, втоми, переохолодження, алкогольної абстиненції, тиреотоксикозу, феохромоцитом, гіпоглікемії, отруєння ртуттю, свинцем, миш'яком, окисом вуглецю, а також під дією ряду лікарських засобів.

Хвороба Паркінсона, або тремтливий параліч - повільно прогресуюче хронічне неврологічне захворювання, притаманне особам літнього віку, особливо тим, що хронічно отримували травми центральної нервової системи (ЦНС).

7.3 Рекомендована література

Основна:

1. Ерготерапія Підручник для студентів бакалаврського напрямку підготовки «Ерготерапія» на 1-у медичному факультеті Карлового університету / Швесткова О, Свєцена К. та кол. Перек. з чеської, Київ, 2019. 196 с.

2. Кравченко Р. І. Соціальна реабілітація інвалідів з розумовою відсталістю: соціально- побутовий патронаж [Текст] : [навч.-метод. посіб. / Р. І. Кравченко]; Всеукр. громад. орг. "Коаліція захисту прав інвалідів та осіб із інтелект. недостатністю", Благод. т-во допомоги інвалідам та особам із інтелект. недостатністю "Джерела". - К. : Март, 2007. - 129 с.

3. Ляшенко В.І. Формування життєвої компетентності дітей-інвалідів у центрах ранньої соціальної реабілітації [Текст] : автореф. дис. канд.пед.наук : 13.00.05 / В.І.Ляшенко ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Т.Г.Шевченка. - Луганськ : [б. в.], 2005. - 20 с.

4. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я: МКФ / пер. з англ. ВООЗ 2001 р. МОЗ України. Київ, 2018. 259 с.

5. Молчан О.І. Соціально-культурна реабілітація інвалідів юнацького віку в умовах дозвілля [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / О. І. Молчан ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. - К. : [б. в.], 2003. - 20 с.

6. Потреби інвалідів в заходах медико-соціальної реабілітації [Текст] : посібник / [В. І. Шевчук [та ін.]] ; Н.-д. ін-т реабілітації інвалідів Вінниц. нац. мед. ун-ту ім. М. І. Пирогова. - Вінниця : Рогальська, 2014. - 391 с.

7. Шевчук В.І. Медична реабілітація інвалідів за рубежом [Текст]: [монографія] / В. І. Шевчук, Н. М. Беляєва, О. Б. Яворовенко. - Вінниця : Рогальська, 2014. - 94 с.

8. Mosby's field guide to occupational therapy for physical dysfunction St. Louis, Missouri, 2013.

Додаткова:

1. Горбатюк С. О. Фізична реабілітація та рухова активність при порушеннях функції опорно-рухової системи [Текст] : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / Сергій Олександрович Горбатюк ; Міжнар. екон.-гуманіт. ун-т ім. С. Дем'янчука. - Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. - 192 с.

7.4. Інформаційні ресурси

1. <http://www.bookmed.com/>
2. <http://www.dovidnyk.org/dir/16/96/1035.html>
3. <http://inval.info/help.htm>
4. <http://www.twirpix.com/>
5. <http://www.trauma.dp.ua/node/22>
6. <https://www.4tests.com/usmle#StartExam>
7. <http://www.nejm.org/multimedia/interactive-medical-case>
8. <https://medlineplus.gov/surgeryvideos.html>
9. http://www.thestudentroom.co.uk/wiki/Resources_for_Medical_Students
10. <http://www.nucleuscatalog.com/>
11. <https://www.msmanuals.com/uk-ua/professional/injuries-poisoning/fractures/pelvic-fractures>
12. <https://empendium.com/ua/chapter/B27.1536>

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	Ноутбук, проєктор, приміщення з доступом до Інтернету
Практичні заняття	Навчально-реабілітаційний центр облаштований: Прилади для антропометрії: Ваги-аналізатори складу тіла TANITA BC-601, Ваги електронні, Ростомір, Спірометри, Динамометри кистьові, Тонометри, Пульсоксиметри, Пристрої для вимірювання температури тіла, Сантиметрові стрічки, Кушетки медичні. Апаратура для функціональної діагностики: Комп'ютерний електрокардіографічний комплекс для проведення ЕКГ-досліджень КАРДІОКОМ, Прилад для електропунктурної діагностики DIALOG-P, Велоергометри, Молоток неврологічний. Тренажери для фізичної терапії: Профілактори Євмінова, Велотренажер АЙСЛЕНД, Універсальні оздоровчі тренажерні комплекси, Еластичні джгути, Платформи та диски для тренування балансу, Слухомовний тренажер, Комплект мобільного звукопідсилювального обладнання Phonic Ear Easy Listener PE 300R. Тренажери для внутрішньом'язових ін'єкцій та внутрішньовенних ін'єкцій. Реабілітаційний комплекс: Апарат для імпульсної магнітотерапії DIMAP; – Тракційний стіл із комп'ютерним управлінням TRACOMPUTER, Апарат для

	екстракорпоральної ударно-хвильової терапії (ЕУХТ) PIEZO-WAVE, Апарат для терапії зі зворотним зв'язком по ЕМГ, зворотним зв'язком по тиску й електротерапії MIOMED-134, Релаксаційно-масажний автоматизований комплекс MIT-11 Релакс, Прилад для біорезонансної терапії SUNLINE-L, Крісла колісні, Лабораторія фізичної культури і спорту зі спортивними приладами та інвентарем: Силовий тренажер для ніг, Лавка під штангу, Штанга 80 кг, Тренажер «Орбітрек», Степер STAIRMASTER 4600 CL, Велосипедна доріжка, Динамометри, Спірометри, Гантелі, Палиці гімнастичні, М'ячі для фітнесу, Килимки для фітнесу, Медболи, Мати, Подушки. Комп'ютерна техніка, обладнання для мультимедійних презентацій: Стаціонарний мультимедійний проєктор, екран, акустична система, мобільний пульт керування, телевізор, графопроектор
Модульний контроль	приміщення комп'ютерного класу №28